

RODEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petil-vratca 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

29. štev.

V Ljubljani, v torek, dne 23. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo »Rodečega Prapora«**, Ljubljana. — Za denarne posiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo »Rodečega Prapora«**, Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.

Pomožno uradništvo.

(Dopis.)

Državno in deželno pomožno uradništvo je bilo do zadnjega časa zelo zaničevan stan, docela neopravičeno; zakaj kdor pozna življenje v pisarnah, vé, koliko morajo delati in strokovno umeti ravno ti pomožni uradniki.

Gmotni položaj tega stanu je slab, slabši kakor marsikateriga delavca na polju. On se mora gospodsko oblačiti; kot izobražen človek ima tudi kulturne potrebe, ki tudi stanejo dandanes denarja. Plačan pa je slabo, zelo slabo. Zadnje čase se je tem kategorijam državnih uradnikov večkrat »reguliralo« plačo — a kako? Poštni in pisarniški oficianti, kakor tudi pisarniški pomočniki se že dolgo bore, da se jih smatra uradnikom in da se jih uvrsti v 11. činovni razred, zamen. Ta zahteva je upravičena, ker se zahteva od njih ne le pravo uradniško delo, temveč tudi prav tiste izpite, ki so predpisani za pravo uradništvo. Poštni oficianti na priliko imajo predpisan uradniški izpit, vendar obstoji za nje določba, da ne morejo postati asistentje (XI. činovni razred) pred — osmimi leti. Seveda je izključeno, da bi se tudi po tej dobi mogli povzpeli do pravega uradniškega mesta, ker je navadno za vsako mesto preveč prosilcev. Istotako se godi sodnim pisarniškim oficiantom, ki imajo ravno vse predpisane izpite, pa ne morejo doseči uradniškega mesta zaradi znane postave iz leta 1872 o certifikatistih. Brez dvoma je ta postava krivična, ker sploh izključuje od uradniških mest vse nevojake. Poleg tega je še nekaj drugega: Vsaka dosedanja regulacija pisarniških oficiantov in pomočnikov je bila ne le klavrna, temveč tudi skandalozna. Ko se je zadnjič reguliralo plače državnih uradnikov, se je v začetku povdarjalo, da

se bo s to regulacijo pomagalo nižjim državnim uradnikom in pa pomožnim uradnikom. In potem se je zgodil tisti škandal: Višji činovni razredi (prezidenti, hofrati) so dobili tisočake, nižje uradništvo po par sto kronic letno in pomožno uradništvo po 80 kron na leto. Torej borih 6 kron mesečnih. To je bila vladna »regulacija« pomožnim uradnikom.

Stara zahteva pisarniških oficiantov in pomočnikov je, da se njihovo službeno razmerje postavno uredi. Dosedaj sloni to službeno razmerje na treh ministrskih »Verordnungen«, pri katerih so paragrafi tako spakedrani, da se noben jurist več ne izpozna. Da se to službeno razmerje postavno ne uredi, je kriv parlament. Ta ni v tej zadevi nikoli resno izpregovoril s trmoglavo vlado in raditega so bile vse dosedanje peticije pomožnih uradnikov bob v steno.

Dalje je treba dognati in postavno urediti, da mora vsak pomožni uradnik, ki je svojo sposobnost dokazal, v najmanj 8 letih priti v XI. činovni razred brez ozira na postavno o certifikatistih. Ta postava, če se jo tako izključivo interpretira kakor dandanes, deli državljane v dva razreda: I. razred so certifikatisti, II. razred pa navadni državljani. V tem oziru je treba doseči pameten kompromis z vojno upravo. Zakaj laž je, kar je izrekel svoje dni bivši minister Plener pomožnim uradnikom: Vi ste uradniki, toda vsled gospodarskih razmer države slabše plačani.

Plače državnih uslužbencev, kakor postnih in pisarniških oficiantov in pomočnikov, so danes pri vedno večji draginji življenjskih potreb tako minimalne, da bo imel bodoči, ljudski parlament priliko se zopet baviti z njimi. V zadnjem zasedanju starega parlamenta je rekel sood. Resel, stajerski poslanec, da ni imel ne stari parlament in ne vlada srca za te najbolj vprežene in izkoriščane kategorije državnih uslužbencev. Rekel je, da bo novi parlament, kot ljudski parlament bolj pristopen zahtevam teh uslužbencev.

Vsekakor je gotovo, da mi državni pomožni uradniki nimamo nobenega povoda se vnemati za dosedanje poslance, ki se niso niti toliko potrudili, da se informirajo o željah pomožnega uradništva. Naša vroča želja je, da pridejo v parlament radikalni poslanci, ki ne bodo klonili vratu pred vlado.

Klerikalna stranka snubi tudi med našim stanovom. Takole argumentira: Na Slovenskem bo vse klerikalno, kdor bo nas volil, za tistega bomo tudi vstopili. — Kdor od te stranke kaj pričakuje, se moti. Prvič: Že dosedaj so bili skoraj vsi slovenski poslanci klerikalci, kaj so storili za pomožno uradništvo? Nič! Drugič: V dunajski zbornici ne bo par slovenskih klerikalnih poslancev prav nič odločevalo. Zato pa je treba, da se kolikor toliko pomnoži gotovo zelo močni klub socialistov, ki bodo kakor bič primorali vlado, da končno tudi za dosedaj neuvaževane in prezirane pomožne uradnike izvede korenito in tako potrebno postavno regulacijo, regulacijo, ki ne sme biti podobna dosedanjim.

Pomožni uradniki morajo glasovati v Ljubljani in povsod drugje za socialno-demokratskega kandidata iz dveh vzrokov:

1. Da manifestirajo svojo nezadovoljnost;
2. Da pomagajo na noge stranki, ki zahteva socialne preosnov, resnične in prave preosnove dosedanjega krivičnega stanja.

Pomožni uradnik.

Diurnisti namesto uradnikov.

Žalostna figura stradalajočega diurnista je pač splošno znana, ni je treba hoditi gledat v humoristične liste, srečate jo vsak čas na ulici. Pravi pojem o ubožstvu, v kakršnem živi ta najbolj plahi človeški stvor, pa ima le tisti, ki ga vidi doma, med golimi štirimi stenami njegovega stanovanja sredi številne razcapane in bolehtne rodbine. Pravijo mu gospod, pa je berač, imenujejo ga uradnika, pa je slabši nego delavec.

in sluge so imeli na daleč viden škofov grb z velepomembnim napisom »Pax«.

Kočija je torej čakala na kneza miru. In sedaj je prišel. Vsi zvonovi so zapeli. Cerkvena vrata so se široko odprla. Duhovniki v svečeniški opravi so stali v dvojni vrsti do voznih vrat. Orglje so bučale slavnostne glasove. Blagoslov-ljaje je korakal škof med dolgima vrstama globoko se klanjajočega duhovništva. Dva svečenika sta držala z belimi rokavicami dolgo povleko. Pred cerkvenimi vrati se je ustavil dobri pastir, da blagoslovi še enkrat svojo čredo. Slabi svet, ki je ravnokar vanj pahnil duhovnika, pa ni sprejel blagoslova. Mimo so hiteli ljudje, elegantni gospodje in elegantne dame so se smehljale tako čudno, moške v delavskih oblekah so mrmrali tiho kletev, niti berači niso poklekli, ker niso dobili novčica od škofa. Samo tercialke so se pehale, da bi dobile blagoslov prav iz bližine. Redarstveni stražniki, ki so skrbeli, da ostane pločnik prost, so stali kakor lipovi bogovi, šolski pobje, katere so odgnali, se pa niso niti odkrili.

Dalje prih.

PODLISTEK.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Sedaj je bil poleg knjigarne naslonjen na zid. Le s težavo je še stal na nogah. V glavi se mu je vrtelo vse, kakor po zimi, kadar goni burja snežene kosmiče semintja. A bil je vroč letni dan. Solnce je toplo sijalo na cestni tlak in je tako vroče objemalo svojega starega prijatelja, kakor bi se veselilo, da ga lahko zopet vidi. Njega pa so bolele oči od jasne luči, ker so se bile privadile cerkvenemu mraku. Kakor slabotno malo dete je stal sedaj na svetu. Saj je živel doslej v materinem telesu cerkve; ona pa ga je izvrgla kakor spako, pa naj gleda, kako mu bode na svetu, ko ni maral biti dober v cerkvi.

Izza dolgega jetništva je življenje in šumenje mesta skoraj omotilo Heicoga. Vozovi električne cestne železnice so hiteli mimo njega; sami veselili, zadovoljni obrazi so zrl iz njih skozi okna.

Elegantne kočije so neprenehoma drdralo po tlaku; večna reka ljudi je valovala mimo njega, večinoma tako brezbržno, kakor da ni on tako siromašen in zapuščen. Nekateri so ga mimogrede pogledali, pa so se smejali njegovi čudni frizuri. Pogledal je po dolgi cesti, a pogled ni našel konca. Videl je samo visoke, krasne hiše, samo cerkveno pročelje je bilo videti nekam tuje med njimi. Zdelo se mu je kakor ogromno lice, z jeznim in v gube nabranim čelom; dvoje oken nad korom je bilo videti kakor dvoje neumnih oči, gledajočih na pestro življenje na ulici, visoko srednje okno je bilo popolnoma podobno nosu, široka dvojna vrata pa so bila usta, ki so ga pravkar izpljunila.

Pred cerkvenimi vrati je stala že dolgo mirno v cestnem hrušču in gibanju kočija. V modri liv-reji z belimi nogavicami je držal kočijaž dvoje vrancev s težko srebrno opravo na vajetih. Tudi na deski za vozom je stalo dvoje modro oblečenih lakajev, ki sta se držala za svilnate trakove. Mimoidoči so smeje trdili, da je v nogavicah več bombaža, kakor mesa.

Poleg vrtic je stal sluga v črnem fraku z belimi nogavicami. Voz, konjska oprava, kočijaž

Sodrug! in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

Brez iskric energije in samostojnosti, kakršna navdaja dandanes že skoraj slehernega delavca, opravlja svoj posel mehanično kakor stroj in tava skozi to motno življenje proti grobu. In vendar bi zaslužili ti ljudje milejše usode. Nemalo med njimi jih je, ki imajo inteligence in izobrazbe v obili meri. Ali vsaj imeli so jo, dokler jih ni obupni boj za bomo eksistenco pripravil ob vse in oropal skoro vsega, kar človeka dela človeka. Službodajalci, to se pravi izkoriščevalci teh nemih delavnih strojev, vedo to prav dobro in kaj kmalu zavohajo vsak slučaj, kadar se da takega človeka porabiti še za kaj drugega, nego samo za prepisovanje. In to seveda za isto bomo plačico, kakršno dobivajo pisarji. Zato najdemo skoro povsod, v javnih in zasebnih uradih, diurniste, ki opravljajo posle, za katere niso bili v službo vzeti in tudi niso zanje plačani.

Dunajska občina, ta vzor krščansko-socialnega gospodarstva, ni seveda tudi glede izkoriščanja diurnistov prav nič manj tankovestna, kakor kak drugi kapitalistični delodajalec. Pred kratkim je prešlo dunajsko pogrebno društvo iz privatnih rok v last občine. Ker bo mesto vodilo to podjetje v lastni režiji, so določili iz magistratnega računskega oddelka tri uradnike, enega revidenta in dva oficiale, za pregledovanje računov. Remuneracija, ki jo bodo dobivali za to, se ne more imenovati baš sijajna, pa to je za naš slučaj postransko. Kar pa treba, pibiti je to, da so najeli za posel, ki so ga opravljali ti troje uradniki, diurniste, ali pravzaprav diurnista, namreč le dva, z dnevno mezdo po 2 K 60 v. Če se to ne pravi izkoriščati, odn. za dunajsko občino varčevati, pa ne vemo kaj.

Ko bi mogli, priporočili bi to ljubljanskemu magistratu v posnemanje. Toda ne moremo. Kajti pri nas že davno opravljajo durnisti, praktikanti in drugi taki uradniki višjih kategorij, posle, ki niso v nobenem razmerju z njihovimi plačami. Treba tu kaj privarčevati, da se lahko drugim siplje iz polnega pergišča.

Današnji kapitalistični sistem je pač povsod za delavca krivičen in naj si bo delodajalec posamezen podjetnik, občina ali pa država. Najsi bo to grabežljivi žid, krščanski socialc, ali pa narodnjak. Vera ali pa narodnost je ena — denar je pa drugo. Brez vse skupnosti interesov!

Darwin.

Ob petindvajsetletnici smrti.

Četrto stoletje je minulo, ko so shranili truplo najupljivkejšega naravoslovca v westminsterski opatiji.

Ves ta čas, in že popreje je stalo ime Darwinovo sredi najviharnejših bojev. Značilno je, da se pri teh bojih ni slo toliko za resničnost ali neresničnost posameznih znanstvenih stankov njegovih, kakor za splošni princip mišljenja. Na eni strani staro naziranje, ki vklepa človeški razum v sprejete dogme in ga spravlja v tradicionalne formule — na drugi strani svobodna veda, veda brez predsodkov, ki predpostavlja pri svojih raziskavanjih eno edino: bivanje raziskajočega uma. Boj med obema naziranjema ni končan; toda sedanji uspehi tega boja in pa notranja logična moč modernega nazora ne puščajo prav nobenega dvoma, da končno zmaga prosta veda nad dogmatizmom.

Z besedo »darwinizem« se navadno zaznamuje descendenčna teorija, razvojna misel z ozirom na živi organski svet, teorija, da so se višje organizirane vrste živalskega (tudi človek) in rastlinskega sveta razvile iz manj organiziranih oblik. In po pravici; kajti descendenčno teorijo, ki je bilasicer že nekaj desetletij prej izgovorjena v pesniškem navdahnjenju od Goetheja in v znanstveni intuiciji od Lamarcka, je šele Darwin na podlagi obsežnih poskusov in opazovanja znanstveno podprl.

Darwinizem v ožjem pomenu pa vsebuje dvoje vodilnih misli. Po Darwinovom mnenju je vsaka živalska in rastlinska vrsta izpremenljiva (varijabilna vrsta). Izpreminjevanje vrst, descendenca pa se je po njegovem nauku izvršila v smislu naravne izbire, kakor jo dela boj za obstanek: boljše, za življenje sposobnejše oblike se ohranijo, slabše poginejo (seleksijsko načelo). Novejše znanstveno raziskavanje je premagalo darwinizem v ožjem smislu. Po nauku sedanje vede izpremenljivosti vrst in izbira na podlagi boja za obstanek ne veljata v tej izključni meri, kot si je predstavljal Darwin; oboje predstavlja le važna faktorja organskega razvoja poleg drugih.

Zasluga in trajna vrednost Darwinskega znanstvenega dela obstoji prvič v razsežnih bioloških opazovanjih in zbiranju tozadevnega gradiva in drugič v tem, da je utisnil razvojni misli znanstveni značaj. S tem je povzročil v naravoslovnih vedah pravo revolucijo.

Politični odsevi.

Avstro-ogrska nagodba. Narodno-gospodarski odsek je sprejel — kakor smo poročali — na podlagi Košutovih izvajanj samostojen ogrski carinski tarif brez debate en bloc. To dejanje je imelo demonstrativen pomen: pokazati Avstriji, da ogrski parlament resno misli na gospodarsko ločitev. S sprejetjem avtonomnega carinskega tarifa je ogrski odsek prekršil jasni dogovor avstrijske in ogrske vlade. Na Dunaju sicer ni povzročilo nikakšnega presenečenja, kajti najnovejši dogodek je le naravna posledica sedanjega parlamentarnega položaja na Ogrskem: koalicijska vlada, ki se čuti precej šibko in slabotno, si je s to koncesijo radikalizmu državnozborske večine utrdila svoje stališče. Če avstrijski ministrski predsednik naknadno izjavlja, da s tem korakom ogrski odsek ne ustvarja nobenega prejuda za nadaljna pogajanja, je v tej izjavi nekaj resnice, sprejetje samostojnega ogrskega carinskega tarifa ni preudic, temveč direktna rešitev enega izmed nagodbenih vprašanj, ki naj bi se normalno šele tekom pogajanj odločilo. Po sklepu ogrskega narodno-gospodarskega odseka je naravnost izključeno, da bi se nadaljne gospodarsko razmerje med Avstrijo in Ogrsko spravilo v obliko gospodarske zveze, in preostaja edina oblika gospodarske pogodbe, kakor se sklepajo s tujino. Zdi se, kakor da bi na ogrski strani še vedno ne računali s faktorjem, ki ima pri avstro-ogrski nagodbi odločilno besedo, z novim avstrijskim parlamentom. Avstrijski državni zbor, okrepljen po novem volilnem redu, ne boče privolil v nagodbo, katere glavni cilj bi bil: utrditev sedanjega režima ne glede ali celo na stroške avstrijskih interesov. Tega pa onikraj Litve še sedaj ne razumejo ali razumeti nečejo.

Nova poljska politična stranka. Nova stranka se snuje v Krakovu — nekaj odcepek naprednih elementov iz konzervativne stranke, v kateri odločuje poljska žlahta. Stranka si je postavila nalogo širiti narodno-demokratska načela s Krakova po deželi. Prejkone postavi svojega kandidata že pri letošnjih državnozborskih volitvah.

Položaj v Rusiji. Vojna sodišča v Rusiji delujejo z marljivostjo, ki sicer ni običajna v ruskem državnem stroju. Do 5. maja, ko se v smislu zakona sploh odpravijo, bodo še marsikatero življenje končala in mnogo krvi prelila. Večje število žrtev kot vojno sodišče terja strastni strankarski boj. Po »Novem Vremenu« je bilo meseca marca ubitih in ranjenih nič manj kot 625 oseb, med njimi 200 policistov, uradnikov in vojakov. V Lodzu se v zadnjem času vrše krvavi strankarski boji med delavstvom, in v Odesi so na dnevnem redu spopadi med pristaniškimi delavci in resničnimi ruskimi ljudmi. Čudovita je brezbržnost in pasivnost vlade napram temu »zasebnemu prelivanju krvi«. — Gotovo je, da so bojna sodišča, ki so kar na kratko brez rednega postopanja končala na tisoče ljudi, zelo podivjala ljudsko dušo. — Vrednost življenja je na Ruskem že davno zgubila svojo ceno; večje število umorov in ubojev, to je vsakdanja potreba čitajočega občinstva in nihče se nad njim ne razburja. Na mir in red ni misliti prej, dokler ne jenja »zveza resničnih ruskih ljudi« s svojim hujskanjem, ki vznemirja ljudi. Glavni organ ruskih antisemitov »Ruskoje Znanja«, grozi Židom že sedaj na dan 5. maja, ko se v iztočni cerkvi obhajajo velikonočni prazniki, s krvavimi pogromi — nič kaj prijetno velikonočno darilce. Ruska vlada je opozorjena, in če bi se vzlic temu grožnje resničnih ruskih ljudi uresničile, zadene njo glavna sokrivda.

Po občinskih volitvah.

Prizor, ki bi se lahko vršil.

I.

«Pri fajmostru.» Za mizo sede pri litru evičku trije uradniki: državni, deželni in magistratni. Pri sosednji mizi privatni uradnik pije previdno četrtinko in žalostno žuli konec viržinke.

Državni uradnik. Danes sem šel volit. Dolžnost je bila. Že dolgo nisem.

Magistratni uradnik. Jaz tudi. Volim pa vsako leto.

Deželni uradnik. Ni vredno. Sam itak ne opravi nič.

Magistrat (ogorčeno). Kako to misliš?

Dežela. Aha! Sam, si rekel.

Država. Ne razumem vaju. Mi državni uradniki smo zadovoljni.

Magistrat (ga pogleda jezno in plane pokoncu).

Dežela (magistratu). Pomiri se, saj ti nisi kriv. Še dobro se ti bo godilo.

Magistrat (kakor bi se nekaj časa davil, potem državi). Ali si bral Idile?

Dežela. Saj v naši kavarni nimamo »Praporja«. Čemu?

Država. Kakšne idile? Takih stvari ne berem. Jaz sem uradnik.

Magistrat (pije, na to pogumno). 'Kar je res, je res.

Dežela (pomenljivo). Ti si rekel. Pa kdo se bo mešal. Ga svinje pojedo. Ta pogovor je pаметen.

Država. Jaz ne morem razumeti, čemu se razgrevata. — Vse je v redu, ampak nesramnost je —

Sosednja miza prikima, hoče nekaj reči, pa se ustraši, in strah s požirkom vina požre.

Magistrat. Jaz bi bil volil opozicionalce (pije, zato korajžno), čeprav so socialisti. Toda morda se skozi papir vidi.

Dežela. Jaz tudi, ampak bojim se pa ne nič. Toda ali naj kričim sam v puščavi. In čemu zamera. Zadnjič sem od daleč pozdravil Dermoto, (povdarjaje) sošolca sva! Pa bi pri »Rozi« koj vedeli koga sem volil, če bi se le prikazal. Mari se naj odpovem plzencu!

Magistrat. Jaz sem si pa zadnjič izposodil neko Cankarjevo knjigo. Če me le ni kdo videl, ko sem jo nesel kar v roki. Da je nisem mogel vtekniti v žep!

Država (ogorčeno). Za Boga! Kako morete imeti taka znanstva! S socialisti?

Sosednja miza se ne more več vzdržati. Škandal!

Država, dežela in mesto ga pogledajo zaničljivo.

Država (glasno in samozavestno). Dejal bi da se pogovarjamo sami med seboj.

Sosednja miza (pohlevno). Da, da, oprostiti ampak kadar se gre za socialiste...

Dežela... so proletarci najglasnejši. Čisto naravno!

Sosednja miza. Ali gospoda, saj se gre za našo narodnost, pomislite vendar. In v takem slučaju...

Dežela. Velja skupnost interesov.

Država (nemirno). Kaj hočete vendar od nas. Ne potrebujemo nikogar.

Sosednja miza (se primika s svojim stolom, čimdalje bolj razvneto). Narodnost, gospodje, je v nevarnosti, in v takem slučaju smo vsi enaki...

Država (začuden). Hm!

Sosednja miza. Takrat med nami ni razločka: Ena mati nas je rodila...

Magistrat (se levi iz opozicionalca v rodljuba). Tako je. Na magistratu smo vsi Slovani! Živio! (Trči z njim.)

Sosednja miza (prisede čisto k njim).

II.

Privatni uradnik. Dovolite, gospoda? Pa saj se že poznamo!

Dežela. I kajpada, seveda!

Magistrat (zapoje). Hej, Slovani...

Dežela. Pa kaj še!

Država (reservirano). No, pa prisedite!

Privatni uradnik. Jaz sem proti vam, gospoda, takorekoč le pisar, revež, berač! Ampak to presega že vse meje drznosti! Socialist, bandit, dve besedi en pojem! V Ljubljani nam že groze. Kaj smo dočakali. Rdeča Ljubljana! (Izpijete.)

Dežela (mu natoči). Tudi evičku bo treba dati drugo barvo!

Magistrat. Pa kaj hočejo vendar pri nas? Ali se ne razvija vse tako krasno, da moramo biti zadovoljni.

Dežela. Dejal si, moramo.

Privatni uradnik. Tako se govori! Zato se pa čudim in groza me stresa. Pomislite, že skoro sto naših kolegov...

Država (nezadovoljno). Hm...

Privatni uradnik (ne razume tega), se je spozabilo in volilo socialisti. (Pije.) V imenu rodoljubja moramo...

Dežela. Vse požreti!

Magistrat. To je beseda. Vse požreti. (Pije.)

Privatni uradnik. Tem internacionalnim brezdomovincem, tej beraški sodrgi...

Država (ga pegleda pomenljivo).

Privatni uradnik. Pokazati pot iz naše lepe domovine...

Dežela... za drugim v Ameriko.

Magistrat. (zapoje »Lepa, naša domovina«)

Dežela. Stoj! Pozneje!

Država. Neverjetno, nezaslišano. In pred zlatim krogelcem menda tudi nimajo spoštovanja.

Privatni uradnik. No, Dermota naj bi se bil. Pa Cankar! Saj to sta takorekoč vendar še Slovenca. Ali Kristan! Kako se je norčeval na tistem shodu. Vendar, ko bo poln želodec, pride tudi kultura, je dejal.

Država (ga pomenljivo pogleda).

Privatni uradnik. Jeza me je dušila...

Dežela. In želodec vam je krulil!

Privatni uradnik... ko nam je sramotil našo narodnost, našo trobojnico, naše trakove, naše svele zastave...

Magistrat (zapoje). «Naprej zastava Slave»!

Dežela. No, pa jo zažingajmo! (Pojo pijo in uganjajo rodoljubje še nadalje.

III.

(Drugi dan zopet «pri fajmoštru».)

Država. Jaz imam moralnega mačka. (Se tiplje okoli vrata.)

Magistrat. Jaz fizičnega. (Se prime za glavo.)

Dežela. Jaz pa narodnega. (Izpije jezo.) Se spogledajo in vzro na sosednjo mizo.

Država. Kam sem vendar sinoči mislil!

Dežela (ironično). Na narod!

Magistrat. Saj vedno pravim: Politika je za delavce in purgarje. Mi pa smo inteligenca.

Vsi trije. Torej pijmo!

Pozor na volilni imenik!

Sodrug! Somišljeniki!

Samo še do 25. t. m. je čas za reklamacije v Ljubljani. Skrbite za svojo volilno pravico in glejte nasprotnikom na prste. Volilni imenik je pomankljiv. Nasprotniki bi ga pa radi še bolj izpridili. Izvedeli smo, da pošiljajo mladoletnim pa takim, ki še niso eno leto v Ljubljani, pozive, naj reklamirajo. V imeniku so tudi ljudje, ki nimajo volilne pravice v Ljubljani, ker stanujejo izven Ljubljane. Kdor samo službuje v mestu, stanuje pa zunaj, nima volilne pravice v Ljubljani, ampak tam, kjer prebiva.

Vsa pojasnila dobite v upravnistvu «Rdečega Prapora», kjer so tudi formularji za reklamacije na razpolago. Vsakdo naj priloži reklamaciji potrebna pokazila, ker se sicer vsako reklamacijo takoj zavrne!

Pazite, da ne zamudite!

Volilni odbor.

Domače stvari.

Ljubljanski liberalci še danes ne vedo, kakšnega kandidata pravzaprav imajo. Na nedeljskem shodu je povedal mnogo o svoji osebi, o svojih zaslugah, malo o ljubljanskem gradu in o vrhniški železnici Program Hribar, ali o svojih temeljnih načelih ni povedal ničesar. Stvar dela res že ta vtisk, da se Hribar ne upa reči, da je liberalci. Klerikalizem vendar ni Šustersičeva oseba; ako imenuje njega desetkrat zaporedoma «Njegovo klerikalno veličanstvo», vendar se ni pojasnil, kakšno stališče bode zavzemal napram klerikalizmu. A to bi bilo zelo potrebno, ker programi niso samo zato na svetu, da dobivajo meseca maja glasove, kakor drevje listje, ampak, da se po njih izpozna cilje in namene. Programa Hribar pa doslej še ni bilo mogoče prečitati. Mož molči. Molči trdovratno, pa si misli: Reden ist Silber, schweigen ist Gold. Ako ga prašate, kaj misli o svobodni šoli, ima gotovo tisti hip nekaj nenavadno važnega opraviti. O reformi zakona — uh, nekaj ga je zabolelo v ušesih ravnokar. O razmerju države do cerkve — no, o tem se še pogovorimo, gospoda, seveda; ali izvolite smotko?... Pravimo: Program Hribar bi moral enkrat jasno, določno povedati, kaj misli o teh točkah in kako hoče delovati v teh vprašanjih. Ali Hribar... hm, Hribar modruje rajši, ali bode Šustersič načelnik bodočega «jugoslovanskega kluba» ali ne in kombinira, ali ga bode klerikalni klub z drugim načelnikom poč sprejel. Zakaj le tja vleče Hribarja srce in zato ne sme povedati, kaj je s temeljnimi točkami liberalizma. Hribar je slogaš. Tista stajerska sloga, ki je pred kratkim razpadla kakor kos strhnjenega lesa, je njegov ideal. Doseči tako «slogo» tudi na Kranjskem, je njegov cilj. In Hribar je mož za to. V liberalni stranki ga poznajo vsi za omahljiveca. Nikoli še ni mož odločno nastopil proti klerikalizmu in zato bi bila njegova prokleta dolžnost, da bi brez ovinkov odgovoril na vprašanja: kaj je s svobodno šolo? Kaj je z reformo zakona? Kaj je z ločitvijo cerkve in države? — Gospod Program Hribar, čez ta Rubikon morate! Če se ne upate, tedaj je pribito, da pripravljate pot tisti zvezi, v kateri naj bi izginili zadnji sledovi svobodomiselnosti. O umetnosti bi bil rad govoril gospod Hribar na shodu v «Mestnem domu». Če bi le kaj vedel o njej. Ampak glede umetnosti je gospod Hribar filister prve vrste. Hotel je zopet reševati svoj ljubljanski grad. Saj veste: Tja gor

bi rad spravil moderno galerijo. In v občinskem svetu so že dovolili 1000 kron zanjo. Umetniki so bili takrat razdeljeni v dva tabora; eni so se smejali, drugi so se jezili, da se hoče župan tako krvavo norčevati. Trdil je gospod Hribar tudi, da bi dal grad obrtnikom in trgovcem obilo zaslužka, ker bi povzdignil «tujsko industrijo». Kakšni otroci bi morali biti tisti, katerim bi Hribar dopovedal kaj takega? Zaradi grada ne pride niti en tujec v Ljubljano, pa če bi šlo deset vpenjač nanj. Ako pridejo ljudje že iz drugih razlogov v Ljubljano, zakaj pa ne bi šli tedaj še na hriček? Ampak če nimajo iskati v Ljubljani nič drugega, tedaj tudi kapelica in oštarija na gradu nista atrakcija. Gorenjskih planin tudi Hribar ne more predstaviti v Ljubljano. Tam se da povzdigniti tujsko industrijo, ampak če govori Hribar o Švici in o Ljubljani v eni sapi, je stvar vendarle nekoliko presmešna. Na švicarske gore hodijo Angleži dihat zdrav zrak; na ljubljanskem gradu bi pa vdihovali bacile, katerih je tisto zidovje tako polno, da je bol zapor v tistih ječah identičen s smrtno kaznijo. Tja hoče Hribar spravljati slovensko umetnost....

Razstavljeno je v Selenburgovi ulici pri Česarku nekoliko risb češkega umetnika Kupke. Vredne so, da se nekoliko časa postavi pred oknom, si jih ogleda in nekoliko zamisli nad njimi. Kupka je globok mislec in oster satirik, ki v svojih delih neusmiljeno biča današnje kapitalistično družbo — in patentirano rodoljubje. Zato seveda v patriotičnih krogih ni priznan. Morda se je že porodil tudi Slovincem kak Kupka? Potrebovali bi ga nujneje nego kjerkoli.

V Ameriko jo je potegnil znani mizar Šustersič iz St. Vida. Pravijo, da je odnesel seboj precej denarja, zapustil pa obilo dolgov. Proti delavcem je bil tip kapitalističnega izkoriščevalca, ki je hotel nanagloma obogateti. Zato so bili z njim vedno neprestani mezdni spori in lansko poletje tudi delj časa trajajoči štrajk.

V ljubljanski okolici so nekateri župani sklenili, postaviti nadučitelja Zirovnika za neodvisnega kandidata. Socialno-demokratski kandidat za ljubljansko okolico je sodrug Josip Petrič.

Dopisi.

Rajhenburg. «Slovenski Narod» je v svoji številki z dne 20. t. m. objavil članek, ki mej drugim trdi, da socialdemokratske kandidature na Spodnjem Štajerskem ne pridejo veliko v poštev. Pravilo je, da sta resni kandidaturi le klerikalna in liberalna. Kdo se ne smeje tej budalosti? Če so gospodje narodnjaki tako neumni, jih obžalujemo, če pa je ta pisarija iz hudobnosti, pa z vso odločnostjo protestiramo proti takemu sredstvu, ki se ga poslužujejo ti gospodje. Čeravno smo že davno prepričani, da gospod Roš ne bo dobil v celem sevniškem in breškem okraju 200 glasov, smo do danes molčali; sedaj pa jim povemo na vsa usta, da je resna kandidatura edino socialno-demokratska in da sploh kandidaturi Roša in barona Maškona ne pride v poštev. 14. maj bo pokazal, da smo se štajerske klerikalne in liberalne sloge naveličali in da smo zavedni in bodemo oddali soglasno svoje glasove za našega kandidata Miho Čobala iz Zagorja. Volilci v laškem sodnem okraju! V našem okraju je večina za Čobala; ne pustite se farbat tamkaj od klerikalcev ali liberalcev, glasujte na 14. maja soglasno za kandidata Miho Čobala, da ne bo treba ožje volitve. — Opomba uredništva. Podobne dopise smo dobili iz Zidanega mosta, Sevnice, Veliškega Breza in Pišec. Naši somišljeniki naj se pa potolažijo; ravno tako delajo liberalci v Ljubljani. Mislijo pač, ako se bodo široko ustili, da bodo tedaj rasli iz tal. Ali baharijam «Slovenskega Naroda» itak ne verjame nihče več. Ako bi bila samo polovica resnih in zanesljivih poročil, ki smo jih dobili mi, resnična, je gotovo, da zmaga Čobal že pri prvi volitvi.

Iz stranke.

Pozor, udje okrajnega in volilnega odbora za Ljubljano in okolico! Nocoj ob 8. uri zvečer je seja pri «Levu». Udje odborov in zaupniki, udeležite se je polnoštevilno. Na dnevnem redu so važni predmeti.

Društvene vesti.

Na občnem zboru «Dramatičnega društva» so bili izvoljeni: Za predsednika dr. vitez Bleiweis, v odbor: Dr. Dermota, dr. Ilesič, Jančigaj, dr. Juvančič, Etbin Kristan, dr. Novak, Paternoster in Rozman. Sklenilo se je sklicati enketo, da se posvetuje finančni in materialni podporni za slovensko gledališče.

Najnovejše vesti.

Trbovlje, 22. aprila. Včeraj so imeli liberalci shod pri Fortaju. Govoril je dr. Kukovec iz Celja in še drugi govorniki. Ko se je glasovalo o Roševi kandidaturi, je zagrmelo po celi dvorani: Roša ne bomo volili. Živio Čobal!

Dunaj, 22. aprila. Učno ministrstvo je odredilo, da začno letos na srednjih, obrtnih, trgovskih, pomorskih in podobnih solah počitnice, ki bi morale začeti dne 15. julija, izjemoma že v soboto, 6. julija.

Praga, 22. aprila. Cesar je govoril pri dvorskem obedu z deželnim poslancem Jakšem, s predsednikom odv. zbornice Kaufmanom o potrebi sporazuma z Nemci in Čehi, z bivšim ministrom Rando pa o zakonu za avtomobile.

Praga, 22. aprila. Mladočeški volilni oklic označuje za končni smoter češke politike politično samostojnost češkega naroda v okvirju zgodovinskega češkega državnega prava. Mladočehi bodo delovali na sukcesivno omejitve delokroga državnozbornskega na korist deželnih zborov in na revizijo državnopravskega razmerja z Ogrsko. Oklic se zavzema za enoten češki klub in vseslovensko zvezo. — Skupni mlado-staro-češki oklic se izreka takisto za skupen klub in zavrača prenešanje stanovskih in socialnih razločkov v politiko.

Pulj, 22. aprila. Nadvojvoda Leopold Salva-ter je prišel inspiciat artiljerijo.

Inomost, 22. aprila. Čevljarski pomočniki so vstopili v stavko zaradi mezdnih zahtev.

Inomost, 22. aprila. Vas Hinterriss je že več tednov zamedena. Primankuje živil.

Inomost, 22. aprila. V Schlaudersu v dolini Venosta je bil včeraj ob 3/4 potres. Sunki so se ponavljali 14 minut.

Krakov, 20. apr. 1907. Medicinci prvega in drugega letnika so sklenili stopiti v štrajk. Izdali so poziv na kolege, naj ne hodijo na predavanja, profesorje pa pozivljajo, da se energično potegnejo za zahteve štrajkujočih, to je za pomnožitev in boljšo ureditev laboratorijev. Javno mnenje odobrava ta korak akademikov.

Dubrovnik, 22. aprila. Knežinja Elizabeta Windischgrätz je kupila od dominikancev otok Lokrum.

Budimpešta, 22. aprila. Radikalno krilo neodvisne stranke se upira temu, da bi trgovske pogodbe s tujino po l. 1917. sklepal vnanji minister.

Budimpešta, 22. aprila. «Budapesti Naplo» in «Pesti Hirlap» konstatujeta diferenco med izjavo Košutovo in ono avstrijskega ministrskega predsednika Becka; da hoče Košut premotiti narod.

Budimpešta, 22. aprila. «Pesti Hirlap» trdi, da se člani ogrskega kabineta glede bančnega vprašanja še niso zedinili. Weckerle je za bančnospkupnost odškodovala, ker bi ločitev l. 1910, Ogrsko gospodarsko. Košuta pa vežejo njegove prejšnje protivne izjave.

Rim, 22. aprila. Kraljica Helena ni mogla v Specijo, ker ima že nekaj dni mrzlico.

Pariz, 22. aprila. Med francoskim poslanikom Sambonom in nemškim drž. tajnikom Tschirschkijem je prislo do sporazuma glede javnih del v Maroku.

London, 22. aprila. Viktor Emanuel obišče kralja Alfonza v Kartageni, ta pa mu vrne obisk v Specijo.

London, 22. aprila. Pri potresu v Mehiki je izgubila 600 ljudi življenje.

London, 22. aprila. V Novem Jorku se je poskusil umeriti večkratni milijonar, ki je bil obdolžen nasilstva nad neko ženo in podkupovanje policije. Prerezal si je žile s steklom. Prepeljali so ga v bolnico.

Madrid, 22. aprila. Pri volitvi za parlament je bilo burno. Dve volilni posodi sta bili razbiti, v eni sekcijski je pretrgalo volitev. Republikanci so pridobili tal.

Madrid, 22. aprila. Po deželi je bilo izvoljenih 119 vladnih in 34 liberalnih kandidatov.

Madrid, 22. aprila. Pri skrutinju je prislo do pretepa med volilci. Ena oseba je ubita, dve ranjeni.

Peterburg, 22. aprila. Vsi listi prinašajo vesti o bližnjem razpustu dume.

Peterburg, 22. aprila. Iz Tambova javljajo, da je semeniški ravnatelj Simon iz cerkve gredé bil napaden in je nevarno ranjen. Morilec je ubežal.

Peterburg, 22. aprila. Ob katastrofi nevskega parnika «Arhangelsk», ki se je zgodila v pozni noči ob hudem metežu, je utonilo 25 oseb; 15 oseb, med temi tri ženske so rešili. Kivda zadene vodno policijo, ki je pustila popolnoma nesposoben parnik v prometu.

Varšava, 22. aprila. Vojno sodišče je obsodilo 8 ljudi na smrt.

Rostov, 22. aprila. Namestnik jetniškega ravnatelja je bil opoldne ubit.

Riga, 22. aprila. Kozaki so hoteli zajeti v nekem gozdu revolucionarje, ki so streljali in ranili tri kozake, enega smrtno, potem pa ubežali.

Baku, 22. aprila. Večina petrolejskih družb je ugodila delavcem. Med kapitani in mornarji so jih mnogo zaprli.

Marzija, 22. aprila. Stavkujoči peki so sklenili, iti zopet na delo.

Tanger, 22. aprila. Sultan je pripravljen izpolniti francoske zahteve zaradi umora Mauchampa. Sultan upa, da dobi tako kmalu zopet Ugido, katero so Francozi zasedli, dokler ne dobe zadoščenja.

Kaj hočejo socialni demokracije

ali program socialno-demokracijske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošur, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDECEGA PRAPORA“.

Vpaka ponaredba in posatisek je kazalivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—21

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Cekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-

mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Občno konsumno društvo v Idriji štacunskega hlapca

mladega in močnega. Plača po dogovoru, vstop takoj. Ponudbe na predstojništvo. Navede naj se se dosedanje službovanje, starost in stan (oženjen ali samski).

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsežajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

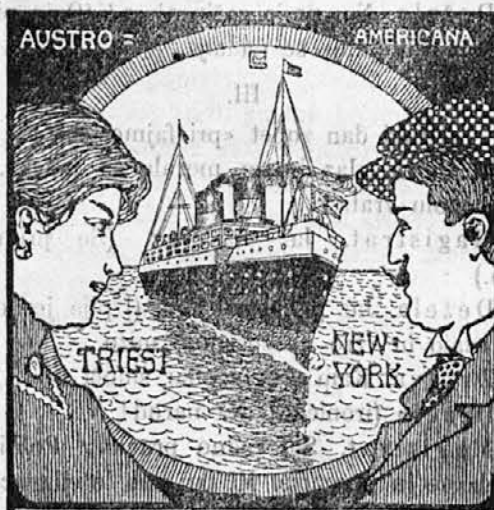
Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tabakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice; Številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Trst Rojano: Močnik, tabakarna — Gorizia: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16. — Nabrežica: Ivana Belović, tabakarna.

Potniki v Ameriko! Hateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Linetelxa** v Ljubljani Kolodvorske ulice 20. Škafostna Pojasnila daje se brezplačno.

Stanje hranil. vlog: 22 milijonov kron.

Rezervni zaklad: 760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3 poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

4 28—24

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostno listine pa po 5% na leto.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakršno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadruške knjižice, poročna naznanila, vizitke, vatopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in cenó. V isti založbi je izšla tudi časa primerna knjižica v drugi, pomnoženi izdaji

Novi državnozborski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

2 52—42

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

v Ljubljani

priporoča svoje

Telefon št. 163.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl,

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Sodruzi, organizirajte se!